

ความพร้อมของชุมชนประมงบริเวณเขื่อนกิ่วลม จังหวัดลำปาง ต่อการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน

The Readiness of Fisheries Communities around the Kew Lom Dam, Lampang Province Toward the Establishment Community Enterprise

กานต์ ทิพย์ไกรศรี¹ ธีรทัศน์ ต๊ะวิจิตร¹ และ ดารชาต เทียมเมือง¹

Karn Tippayakraisri¹, Teerataad Tavijit² and Daracha Thiammueang¹

¹Faculty of Fisheries Technology and Aquatic Resources, Maejo University, 63 moo 4, Nhonharn, Sansai, Chiangmai 50290

² Bachelor student, Faculty of Fisheries Technology and Aquatic Resources, Maejo University, 63 moo 4, Nhonharn, Sansai, Chiangmai 50290

Corresponding author: Karn Tippayakraisri@gmail.com

Received: Apr 5, 2022

Revised: Apr 26, 2022

Accepted: Aug. 29, 2022

บทคัดย่อ

การศึกษความพร้อมของชุมชนประมงบริเวณเขื่อนกิ่วลม จังหวัดลำปางต่อการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินระดับความเข้มแข็งของผู้นำในชุมชน ความพร้อมและปัจจัยที่ส่งผลต่อความพร้อมของชุมชนประมง โดยสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 386 ราย ด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง ผลการศึกษาพบว่าความเข้มแข็งของผู้นำชุมชนในภาพรวม อยู่ในระดับมาก (3.51 ± 0.65 คะแนน) และคนในชุมชนมีความพร้อมต่อการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนในภาพรวม อยู่ในระดับมาก (3.45 ± 0.79 คะแนน) นอกจากนี้ พบว่า ปัจจัยด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพทางสังคม มีผลต่อความพร้อมของคนชุมชนต่อการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) อีกทั้งความเข้มแข็งของผู้นำในชุมชนยังเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) กับความพร้อมของคนในชุมชนต่อการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน

คำสำคัญ: เขื่อนกิ่วลม ชุมชนประมง วิสาหกิจชุมชน จังหวัดลำปาง การจัดการประมง

Abstract

The study on the readiness of fisheries communities around the Kew Lom Dam, Lampang Province toward the establishment community enterprise aimed to assess the level of strength of community leaders, the readiness of people in the community and the factors affecting to readiness of people in community towards the establishment of community enterprise. 386 samples were interviewed by using structured interview. The results showed that the strength of community leaders at a high level (3.51 ± 0.65 points) and people in the community were ready for the establishment of community enterprises was at a high level (3.45 ± 0.79 points). For factors affecting the readiness of people in the community for the establishment of community enterprises, found that age, education level, occupation

and social status had a statistically significant effect on the readiness of community people to establish community enterprises ($p < 0.05$). Moreover, the readiness of people in the community for the establishment of community enterprises significantly depend on the strength of community leaders ($p < 0.05$).

Keyword: Kew Lom Dam, Fishery community, Community enterprise, Lampang Province, Fishery management

คำนำ

เขื่อนก๊วลมเป็นเขื่อนคอนกรีตขนาดใหญ่สร้างด้วยคอนกรีตเสริมเหล็กแบบถ่วงน้ำหนัก (Gravity Dam) เก็บกักน้ำได้ 112 ล้านลูกบาศก์เมตร มีปริมาณน้ำไหลเข้าอ่างเฉลี่ยปีละ 578 ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งมีพื้นที่รับน้ำประมาณ 1,425 ตารางกิโลเมตร เขื่อนก๊วลมเป็นเขื่อนเอนกประสงค์เพื่อการชลประทาน สร้างกันแม่น้ำวัง ที่ตำบลบ้านแลง อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง เป็นเขื่อนที่อยู่ในความดูแลของกรมชลประทาน ทั้งนี้เขื่อนก๊วลมยังมีการใช้ประโยชน์จากคนในชุมชนบริเวณใกล้เคียงเป็นจำนวนมาก เช่น เป็นแหล่งน้ำต้นทุนสำหรับพื้นที่เพาะปลูกของโครงการชลประทานแม่วัง และโครงการชลประทานก๊วลมเดิม เป็นแหล่งน้ำสำหรับอุปโภค-บริโภค และอุตสาหกรรม ซึ่งช่วยลดอุทกภัยบริเวณพื้นที่ด้านท้ายเขื่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง เพื่อสำรองปริมาณน้ำไว้ใช้ในกิจกรรมของโรงไฟฟ้าแม่เมาะ บางส่วนเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และเป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ของจังหวัดลำปาง ทั้งนี้เขื่อนก๊วลมยังเป็นเขื่อนที่มีการใช้ประโยชน์ในด้านการประมง คือ เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ ขยายพันธุ์สัตว์น้ำจืด ทำให้เป็นแหล่งโปรตีนที่สำคัญต่อคนในพื้นที่ อีกทั้งยังเป็นแหล่งทำประมงของคนในชุมชนบริเวณเขื่อนก๊วลม ทำให้เกิดการกระจายรายได้ในสังคม (Royal Irrigation Department, 2015)

ใน พ.ศ. 2555 มีชาวประมงทั้งหมด 89 ราย (Kumprasert *et al.*, 2012) แต่ในปัจจุบันมีชาวประมงลดลงเหลือ 75 ราย เนื่องจากปัญหาสัตว์น้ำลดลง ต้นทุนการทำประมงที่สูงขึ้น รวมถึงในเรื่องของฤดูกาลที่มีความไม่แน่นอน ทำให้ชาวประมงเปลี่ยนไปประกอบอาชีพอื่น เช่น ค้าขายและรับจ้าง นอกจากนี้ ยังมีปัญหาชาวประมงขาดการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสัตว์น้ำ (Tippayakraisri *et al.*, 2020) ซึ่งการรวมกลุ่มหรือการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะทำให้เกิดรายได้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งควรเริ่มศึกษาความพร้อมของชุมชนเพื่อเป็นข้อมูลสู่การพัฒนาชุมชนต่อไป

การศึกษาความพร้อมของชุมชนประมงบริเวณเขื่อนก๊วลม จังหวัดลำปาง ต่อการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนเพื่อศึกษาระดับความเข้มแข็งของผู้นำในชุมชน ความพร้อมของคนในชุมชน และปัจจัยที่ส่งผลต่อความพร้อมของคนในชุมชนในครั้งนี้ ข้อมูลที่ได้สามารถใช้ในการส่งเสริมชุมชนวิสาหกิจชุมชนพัฒนาศักยภาพการผลิตในชุมชน ทำให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น ตลอดจนชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้

วิธีการศึกษา

ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure questionnaire) ในพื้นที่การศึกษาของชุมชนประมงบริเวณเขื่อนก๊วลมใน ตำบลแจ้ห่ม และตำบลบ้านสา อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง แบ่งการศึกษาออกเป็น 4 ตอน คือ

- 1.) ข้อมูลพื้นฐานทางด้านสภาพสังคมและเศรษฐกิจ
- 2.) ความเข้มแข็งของผู้นำในชุมชน
- 3.) ความพร้อมของคนในชุมชนต่อการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน

4.) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพร้อมของคนในชุมชนต่อการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน

1.1 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนในพื้นที่ศึกษา โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง การสุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างประชาชนในชุมชน โดยการสุ่มอย่างง่ายในหมู่บ้านต่าง ๆ รอบเขื่อนกักลม เพื่อให้ครัวเรือนที่สุ่มเลือกเป็นตัวแทนของประชาชนในบริเวณเขื่อนกักลม ใช้จำนวนตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยใช้สูตรคำนวณของ Yamane (1973) ดังนี้

$$\text{สูตรคำนวณ } n = \frac{N}{1+N(e^2)}$$

เมื่อ n = จำนวนตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร 10,802 ราย

e = ค่าสัดส่วนที่ผิดพลาดได้ไม่เกินค่าที่กำหนด (0.05)

$$\text{จากสูตร } n = \frac{10,802}{1+10,802(0.05^2)}$$

$$= 385.72 \text{ ตัวอย่าง}$$

$$= 386 \text{ ตัวอย่าง}$$

ดังนั้น การเก็บตัวอย่างแบบบังเอิญในงานวิจัยนี้ทั้งหมด 386 ราย

1.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลพื้นฐานทางด้านสังคม ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา ภูมิลำเนา อาชีพหลัก และสถานภาพทางสังคม วิเคราะห์โดยใช้ความถี่และร้อยละ แสดงในรูปตารางประกอบการอธิบาย โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิเคราะห์ทางสถิติ

สำหรับเรื่องระดับความเข้มแข็งของผู้นำและความพร้อมของคนในชุมชนต่อการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน ทำการวิเคราะห์โดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแสดงในรูปตารางประกอบการอธิบาย โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิเคราะห์ทางสถิติ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพร้อมของคนในชุมชนต่อการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน ทำการวิเคราะห์ปัจจัยด้าน เพศ ภูมิลำเนาและสถานภาพทางสังคม ทดสอบด้วยสถิติทดสอบ t-test ปัจจัยด้านระดับการศึกษา อายุและอาชีพ ทำการวิเคราะห์ด้วยสถิติ F-test และปัจจัยด้านความเข้มแข็งของผู้นำชุมชนต่อความพร้อมของคนในชุมชนต่อการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's correlation coefficient) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิเคราะห์ทางสถิติ

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานทางด้านสภาพสังคมและเศรษฐกิจ

พบว่า มากกว่าครึ่งของกลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย (ร้อยละ 58.81) ที่เหลือเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 41.19) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-60 ปี (ร้อยละ 57.77) รองลงมา คือ อายุมากกว่า 60 ปี (ร้อยละ 16.84) และช่วงอายุ 31-40 ปี (ร้อยละ 12.95) ส่วนช่วงอายุที่พบน้อยสุด คือ ช่วงอายุ น้อยกว่า 31 ปี (ร้อยละ 12.44) กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 100.00) กลุ่มตัวอย่างที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มากที่สุด (ร้อยละ

46.37) รองลงมาจบัชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (ร้อยละ 12.44) และ จบปริญญาตรี (ร้อยละ 9.58) ส่วนระดับการศึกษาที่พบน้อยที่สุด คือ ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (ร้อยละ 8.29) กลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมดเป็นผู้ที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในพื้นที่ชุมชนประมงบริเวณเขื่อนกักวม (ร้อยละ 94.56) มีเพียงส่วนน้อยที่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่อื่น ซึ่งย้ายถิ่นฐานมาจากพื้นที่อื่น (ร้อยละ 5.44) ได้แก่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดพะเยา และจังหวัดพิษณุโลก (Table 1)

การประกอบอาชีพ พบว่า มีการทำเกษตรมากที่สุด (ร้อยละ 34.88) รองลงมา คือ อาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 27.39) และอาชีพค้าขาย (ร้อยละ 16.80) ส่วนอาชีพที่พบน้อยที่สุด คือ นักเรียนหรือนักศึกษา (ร้อยละ 3.88) (Table 1)

ด้านสถานภาพทางสังคม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งทางสังคม (ร้อยละ 88.92) มีเพียงร้อยละ 11.08 ที่มีตำแหน่งทางสังคม เช่น ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำกลุ่ม สมาชิกกลุ่มต่าง ๆ เป็นต้น (Table 1)

Table 1. Social and Economic information of samples (n=386)

Social and Economic information	Amount	Percentage
Sex		
Male	227	58.81
Female	159	41.19
Age		
< 31 years	48	12.44
31-40 years	50	12.95
41-60 years	223	57.77
> 60 years	65	16.84
Religion		
Buddhism	386	100.00
Educational level		
< Grade 4	32	8.29
Primary School	179	46.37
Junior High School	48	12.44
Senior High School	46	11.92
Vocational Certificate	44	11.40
Bachelor's degrees	37	9.58
Place of residence		
Local people	365	94.56
outsider	21	5.44

Table 1. (Continue)

Social and Economic information	Amount	Percentage
Occupation		
Farmer	135	34.88
Employee	106	27.39
Vendor	65	16.80
Fishermen	33	8.53
Government officer	33	8.53
Student	15	3.88
Social status		
No	343	88.92
Yes	43	11.08

2. ความเข้มแข็งของผู้นำในชุมชน

ผลการสัมภาษณ์ พบว่า ความเข้มแข็งของผู้นำในภาพรวม อยู่ในระดับมาก (3.51 ± 0.65 คะแนน) โดยประเภทผู้นำที่มีความเข้มแข็งมากที่สุด คือ ผู้ใหญ่บ้าน (4.40 ± 0.57 คะแนน) รองลงมาคือ จิตอาสา อาสาสมัคร (4.09 ± 0.65 คะแนน) และผู้นำกลุ่ม (3.76 ± 0.63 คะแนน) ส่วนประเภทผู้นำที่มีความเข้มแข็งน้อยที่สุด คือนักปราชญ์ชุมชน (3.07 ± 0.69 คะแนน) (Table 2)

Table 2. The strength level of community's leaders

Type of leaders	The strength level					$\bar{X} \pm S.D.$	The strength level
	Lowest	Low	Moderate	Strong	Strongest		
Village leader	0.00	0.00	3.95	52.37	43.68	4.40 ± 0.57	Strongest
Group leader	0.00	0.00	34.93	54.63	10.45	3.76 ± 0.63	Strong
Load scholar	0.61	17.13	58.72	22.02	1.53	3.07 ± 0.69	Moderate
Religious leader	0.60	1.81	56.19	37.16	4.23	3.43 ± 0.64	Strong
Volunteer	0.00	0.00	16.80	57.22	25.98	4.09 ± 0.65	Strong
Teacher	1.38	23.76	42.82	25.69	6.35	3.12 ± 0.89	Moderate
New generation leader	0.00	29.09	28.18	38.48	4.24	3.18 ± 0.09	Moderate
Overall						3.51 ± 0.65	Strong

3. ความพร้อมของคนในชุมชนต่อการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน

ผลการสำรวจความพร้อมของคนในชุมชนต่อการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน พบว่า ความพร้อมของคนในชุมชนในภาพรวม อยู่ในระดับมาก (3.45 ± 0.79 คะแนน) โดยประเภทความพร้อมที่มีความเข้มแข็งมากที่สุด คือ เป็นผู้ที่พร้อมที่จะรับฟังความคิดเห็น คำตักเตือนของผู้อื่น และพร้อมที่ปรับปรุงตนเองอยู่เสมอความเข้มแข็งระดับมากที่สุด (3.75 ± 0.65 คะแนน) รองลงมาคือ ก่อนที่จะตัดสินใจทำอะไร คำนี้ถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นเสมอ (3.71 ± 0.73 คะแนน) และชอบการทำงานเป็นทีมมากกว่าการทำงานคนเดียว (3.70 ± 0.74 คะแนน) ส่วนประเภทความพร้อมต่อวิสาหกิจชุมชนที่มีความเข้มแข็งน้อยที่สุด คือ ชอบสร้างสรรคงานที่ได้รับมอบหมายให้มีความแปลกใหม่อยู่เสมอ (3.12 ± 0.71 คะแนน) (Table 3)

Table 3. The readiness of fishery communities for the establishment of community enterprises (n=386)

Type of leaders	Level of the readiness					$\bar{X} \pm S.D.$	Level of the readiness
	Lowest	Low	Moderate	High	Highest		
leadership							
make a sudden decision to maintain the common interest	0.00	7.10	47.10	37.50	8.30	3.47 ± 0.75	High
Make good decisions on immediate events	0.00	11.30	44.60	37.30	6.80	3.39 ± 0.78	Moderate
Lead others in their performance to achieve their objectives.	0.00	10.80	50.10	31.50	7.60	3.36 ± 0.78	Moderate
rational thinking							
Always thought of the consequences	0.00	3.30	35.30	48.40	13.10	3.71 ± 0.73	High
often use past experiences to make decisions.	0.00	5.50	34.80	44.60	15.10	3.68 ± 0.80	High
the ability to work with others							
ready to hear opinions critics of others and always ready to improve you	0.00	0.50	34.80	53.40	11.30	3.75 ± 0.65	High
prefers working as a team over working alone.	0.80	3.30	32.70	51.90	11.30	3.70 ± 0.74	High
Able to work with people of diverse ethnic backgrounds language and culture	0.00	12.30	42.80	32.20	12.60	3.44 ± 0.87	High

Table 3. (Continue)

Type of leaders	Level of the readiness					$\bar{X} \pm S.D.$	Level of the readiness
	Lowest	Low	Moderate	High	Highest		
The ability to adapt							
Adapted to the rapidly changing environment	0.80	11.60	43.30	31.20	13.10	3.44±0.89	High
learn more about the changing technology	0.80	22.20	41.60	24.90	10.60	3.22±0.94	Moderate
Responsibility							
Always bring new ideas to your assignments.	2.00	16.60	50.90	22.40	8.10	3.17±0.89	Moderate
Always like to create something new and original in your assignments.	1.50	12.30	61.00	22.40	2.80	3.12±0.71	Moderate
Overall						3.45±0.79	High

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพร้อมของคนในชุมชนต่อการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน

การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพร้อมของคนในชุมชนต่อการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน พบว่า ปัจจัยด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพทางสังคม มีผลต่อความพร้อมของคนชุมชนต่อการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อยกว่า 31 ปี กลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนหรือนักศึกษา จะมีความพร้อมน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ ส่วนผู้ที่มีตำแหน่งในชุมชนจะมีความพร้อมมากกว่าประชาชนทั่วไป อีกทั้งความเข้มแข็งของผู้นำในชุมชนยังเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความพร้อมของคนในชุมชนต่อการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน ($p < 0.05$) แสดงให้เห็นว่าหากผู้นำมีความเข้มแข็งมากจะทำให้คนในชุมชนมีความพร้อมต่อการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนมาก (Table 4)

Table 4. Influencing factors of the readiness of fishery communities for the establishment of community enterprises

Factor	Statistic	P-value
Gender	-0.56 ¹	0.56
Age group	9.38 ²	0.00*
Educational level	10.79 ²	0.00*
Place of residence	0.73 ¹	0.46
Occupation	4.28 ²	0.01*
Social status	4.03 ¹	0.00*
Level of strength of community's leaders	0.58 ³	0.00*

Note: 1=T-test statistic, 2=F-test statistic, 3= Pearson's correlation coefficient and *=significantly different (P<0.05).

วิจารณ์ผล

ผลการสำรวจความพร้อมของตนเองต่อการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน พบว่า ความพร้อมของตนเองในภาพรวม อยู่ในระดับมาก (3.45 ± 0.79 คะแนน) เป็นกลุ่มของผู้พร้อมที่จะรับฟังความคิดเห็น คำตักเตือนของผู้อื่น และพร้อมที่ปรับปรุงอยู่เสมอ มีระดับความเข้มแข็งมากที่สุด (3.75 ± 0.65 คะแนน) ปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพทางสังคม ทำให้ความพร้อมของคนชุมชนต่อการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) สอดคล้องกับการศึกษาแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปและผลิตภัณฑ์ จังหวัดสมุทรสงคราม ของ Pongprayong and Chantaranamchoo (2013) พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ อายุ สถานภาพ และระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีแนวทางในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนแตกต่างกัน ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Yokjinda (2014) ที่ศึกษาในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านทุ่งกว้าง ตำบลทับไทร อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพต่างกันจะทำให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนต่างกัน อีกทั้งปัจจัยด้านความเข้มแข็งของผู้นำในชุมชน ยังมีความสัมพันธ์ต่อความพร้อมของคนชุมชนต่อการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) สอดคล้องกับการศึกษาของ Rungrat (2010) เรื่องความร่วมมือของภาครัฐ เอกชนและชุมชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาเทศบาลนครหาดใหญ่ พบว่า ผู้นำเป็นบุคคลที่มีวิสัยทัศน์ เป็นที่ยอมรับและนับถือทำให้เป็นแรงจูงใจให้สมาชิกในชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนา เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความร่วมมือของภาครัฐและเอกชน ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับ Kongin (2001) ที่ศึกษาศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อการพัฒนาแบบยั่งยืน บ้านนาติน จังหวัดกระบี่ ที่ได้ให้ข้อเสนอไว้ว่า ผู้นำชุมชนมีบทบาทสำคัญต่อการให้คำปรึกษาของคนในชุมชน ผู้นำมีความสัมพันธ์กับศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยว และอนุรักษ์ทรัพยากร วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้การศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิผลของวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม ของ Kenaphoom (2015) ยังชี้ให้เห็นว่า ผู้นำมักจะเป็นแกนนำในการ

ขับเคลื่อนต่าง ๆ เช่น การจุดประกายความคิด การนำพาการสร้างธุรกิจ การแสวงหาตลาดเพื่อระบายสินค้า ฯลฯ ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนจึงมักเชื่อมโยงกับความสามารถของผู้นำ

สรุปผล

ชุมชนประมงบริเวณเขื่อนก๊วลมมีความพร้อมต่อการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนอยู่ในระดับมาก ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อความพร้อมในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพทางสังคม หากภาครัฐต้องการที่จะให้ความรู้หรือผลักดันการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน ควรเลือกกลุ่มเป้าหมายที่เป็นวัยทำงานขึ้นไป รวมทั้งผู้ที่มีอาชีพที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับทรัพยากรในชุมชน อีกปัจจัยที่สำคัญที่สำคัญที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมของชุมชนในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน คือ ความเข้มแข็งของผู้นำในชุมชน ผู้นำมักจะเป็นแกนนำในการขับเคลื่อนต่าง ๆ ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนจึงมักเชื่อมโยงกับความสามารถของผู้นำ อย่างไรก็ตาม ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความพร้อมของชุมชนเหล่านี้ อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกชุมชน ตลอดจนระยะเวลาที่ศึกษาสำรวจ ดังนั้นหากจะส่งเสริมให้มีการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ ภาครัฐควรเริ่มจากการสร้างความเข้มแข็งและสนับสนุนผู้นำ หรือผู้ที่มีตำแหน่งในชุมชน เพื่อให้ผู้นำเป็นอีกหนึ่งกระบอกเสียง และแรงขับเคลื่อนคน และชุมชนในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน เพื่อความยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- Tippayakraisri, K., Thuimmueg, D., Mungklad, G. and Monthuain, K. 2020. Fishery Status of Fishermen in Kew Lom Dam, Lampang Province. Page .2-6. in The 20th Graduate Studies of Northern Rajabhat University Network Conference (GNRU 2020). Uttaradit Rajabhat University.
- Poungprayong, K. and Chantaranamchoo, N. 2013. The Development Approach of Small and Micro Community Enterprise Processing and Product Group Samutsongkram Province. Silpakorn Educational Research Journal. 5(1): 2013: January - June 2013
- Royal Irrigation Department. 2015. Kiew Lom Dam, Mueng District, Lampang province. Retrieved on 20th 2020, from <http://lproject.rid.go.th/site/index.php/th/2015-06-11-04-03-40/128-2015-06-22-02-00-17/222-2015-06-22-09-32-24>.
- Kongin, T. 2001. A Study of The Community Potentiality in Agrotourism Promotion for Sustainable Development: A case Study at Bannateen, Aonang Sub-District, Mueng District, Krabi Province. Master's degree Thesis. Kasetsart University.
- Rungrat, R. 2010. The public, private and community cooperation for sustainable tourism development: a case study of Hatyai City Municipality. Degree of Master of Public Administration. Prince of Songkla University.

- Yokjinda, W. 2014. Public Participation in Community Development of Thung Krang Village, Tambon Thap Sai, Amphoe Pong Nam Ron, Chanthaburi Province. Master's degree Thesis. Burapha University
- Kenaphoom, S. 2015. The Approach for Developing the Effectiveness of the Small and Miro of Community Enterprise (SMCE) in Maha Sara Kham Province. Prae-wa Kalasin Journal of Kalasin University. 2(3): 68–85.
- Kumprasert, O., tongkumchum, S., runlah, S. and chumthi, A. 2012. Fisheries Status and Fish Catch in Kewlom Reservoir, Lampang Province. Department of Fisheries: Bangkok.
- Yamane, T. 1973. Statistics: An Introductory Analysis. Third edition. Network: Harper and Row Publication.

